

VISAGINO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2015 METŲ ATASKAITA

TURINYS

ĮVADAS

1. BENDROJI DALIS	2
1.1. Pagrindinių stebėsenos rodiklių savivaldybėje analizė ir interpretavimas („Šviesoforas“)	2
2. SPECIALIOJI DALIS	13
2.1. Atrinktų rodiklių speciali analizė ir interpretavimas	13
2.1.1. Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv. 2015 m.	13
2.1.2. Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu (F11, F12, F14, F15, F16, F19, X41, X42, X61, X62, Y11, Y12), 100 000 gyv.	14
2.1.3. Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15), 100 000 gyv.	15
3. Visagino mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimas	18
APIBENDRINIMAS	20
REKOMENDACIJOS	23

ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančius rodiklius, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemones; taip pat vykdyti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sklaidą bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964, nustato šalies sveikatinimo veiklos tikslus ir uždavinius, siekiamus sveikatos lygio rodiklius.

Programos strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni ir pailgėtų jų gyvenimo trukmė, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai.

Lietuvos sveikatos programoje yra nustatyti šie 4 tikslai:

- sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį;
- sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką;
- formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą;
- užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

Higienos instituto parengtame leidinyje „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2015“ pateikiami ir aprašomi 2015 m. visuomenės sveikatos būklę atspindintys duomenys Visagino savivaldybėje. Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2015 metų ataskaitos tvirtinimo ir pateikimo Higienos institutui tvarką reglamentuoja Bendrieji savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi, kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos programos (toliau – LSP) tikslai bei jų uždaviniai. LSP iškeltų tikslų ir 4 uždavinių įgyvendinimo savivaldybėse stebėsenai parengtas baigtinis pagrindinių rodiklių sąrašas (toliau – PRS), kurį sudaro 51 unifikuotas rodiklis, geriausiai apibūdinantis LSP siekinius.

1. BENDROJI DALIS

1.1. Pagrindinių stebėsenos rodiklių savivaldybėje analizė ir interpretavimas („Šviesoforas“)

Vadovaujantis „šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į 5 grupes (po 12 savivaldybių kiekvienoje grupėje):

- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – geriausias, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos **žalia spalva**;
- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – prasčiausias, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos **raudona spalva**;
- likusių 36 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos **geltona spalva**.

Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizės ir interpretavimo tikslas – įvertinti, kokia gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, įvertinant Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, ir kokių priemonių reikia imtis, norint sustiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą bei mažinti sveikatos netolygumus.

Visagino savivaldybės gyventojų sveikatos ir su sveikata susijusios stebėsenos ataskaitoje analizuojamų metų rodiklių duomenys pateikiami 1 lentėje „Visagino savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“.

Remiantis duomenų rodikliais ir jų rezultatais, buvo pasirinktos rodiklių sąrašo reikšmės, tai yra kurių rodiklis yra prastesnis palyginti su šalies reikšmėmis. Sudarius Visagino savivaldybės probleminių visuomenės sveikatos sričių sąrašą, buvo atlikta atrinktų rodiklių detalesnė analizė ir vertinimas (žr. „Specialioji dalis“).

Pirmajame lentelės stulpelyje yra nurodyti pagrindinio sąrašo rodikliai, suskirstyti pagal Lietuvos sveikatos programoje numatomus įgyvendinti tikslus ir uždavinius. Antrajame stulpelyje pateikiama savivaldybės rodiklio reikšmė, trečiajame stulpelyje – atitinkamo rodiklio Lietuvos vidurkio reikšmė, ketvirtajame – mažiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, penktajame – didžiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, šeštajame – savivaldybės rodiklio interpretavimas (reikšmės savivaldybėje santykis su Lietuvos vidurkio reikšme); septintajame stulpelyje pateikiama Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programoje numatyta atitinkamo rodiklio reikšmė 2020 metams.

1 lentelė. **Visagino savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis 2015 m.**

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis savivaldybės/Lietuva	Lietuvos siekinys 2020 m.
1	2	3	4	5	6	7
Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai						
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	72,02	74,5	69,1	76,8	0,97	75,8

Išvengiamas mirtingumas (proc.)	47,0	34,4	27,6	47,0	2,16	
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį						
1.1 uždavinys – sumažinti skurdo lygį ir nedarbą						
Standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.	34,98	30,4	15,0	75,5	1,13	19,5 (mirtingumo rodiklis)
Mokyklinio amžiaus vaikai, nesimokantys mokykloje, 1000 gyventojų	130,2	60,2	27,0	130,2	2,16	
Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyv.	4,1	3,4	1,1	8,5	1,22	
Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv.	-21,7	-11,3	-5,5	-21,7	-1,93	
Ilgalaikio nedarbo lygis (proc.)	4,17	2,5	0,6	9,0	1,65	
1.2 uždavinys – sumažinti socialinę ir ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu						
Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89) 100 000 gyv.	166,5	109,8	80,0	169,1	1,54	77,3 (mirtingumo rodiklis)
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 vaikų	257,9	219,5	106,8	496,4	1,18	
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.	57,32	38,1	17,0	89,5	1,50	
Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	10,0	41,9	10,0	115,8	0,24	

2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką						
2.1 uždavinys – kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą						
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužeistų dėl nelaimingo atsitikimo darbe, skaičius 10000 darbingo amžiaus gyv.	3,0	1,0	0,0	3,0	2,93	
Susižalojimai dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.	157,1	139,0	83,9	283,2	1,13	
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.	73,19	68,9	44,8	126,3	1,06	
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyv.	40,48	72,8	7,3	115,7	0,56	
2.2 uždavinys – kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį						
Standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinių paskendimų (W65-W74) 100 000 gyv.	12,3	4,9	0,0	18,1	2,50	
Standartizuotas mirtingumas dėl nukritimų (W00-W19) 100 000 gyv.	17	13,8	0,0	37,7	1,23	
2.3 uždavinys – mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių						
Standartizuotas mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	9,99	10,5	0,0	30,2	0,89	
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	0,0	3,9	0,0	10,8	0,0	

Transporto įvykiuose patirtų traumų skaičius (V00-V99) 100 000 gyv.	49,97	65,7	28,4	151,9	0,76	
2.4 uždavinys – mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą						
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.	11917 kg, tai yra 200 kg (Kieti), 11717 kg (dujiniai ir skysti) (Žemės ūkio ir aplinkosaugos statistikos skyrius)	nėra	nėra	nėra	nėra	nėra
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams, proc.	99 proc. („Visagino energija“)	nėra	nėra	nėra	nėra	nėra
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams, proc.	99 proc. („Visagino energija“)	nėra	nėra	nėra	nėra	nėra
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą						
3.1 uždavinys – sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą						
Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu (F11, F12, F14, F15, F16, F19, X41, X42, X61, X62, Y11, Y12), 100 000 gyv.	26,1	5,2	0,0	26,1	3,90	
Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su	50,1	24,9	8,9	64,3	1,78	

alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15), 100 000 gyv.						
Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų Kontrabanda, (nusikaltimai) 100 000 gyv.	49,97	65,7	0,0	269,1	0,53	
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	312,7	173,5	120,4	312,7	1,80	
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	270,4	149,7	82,9	270,4	1,81	
3.2 uždavinys – skatinti sveikos mitybos įpročius						
Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	27,53	32,0	10,6	47,9	0,86	
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius						
4.1 uždavinys – užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais						
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyv.	39,53	33,6	20,9	59,8	1,18	
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1000 gyv.	6,24	6,9	5,1	12,0	0,90	

4.2 uždavinys – plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą						
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	2,21	2,1	1,5	4,1	1,03	
Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyv.	3	7,1	2,8	11,2	0,42	
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyv.	8,99	8,3	6,0	10,8	1,08	
Sergamumas daugeliui vaistų atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	0,0	3,7	0,0	17,2	0,0	
Savivaldybei pavaldžių stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientų pasitenkinimo lygis balais (vidutinės reikšmės)	18,54	18,8	17,4	20,0	0,99	
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis B20-B22, B23 (B23.0-B23.2, B23.8), B24, Z21, A50 (A50.0-A50.7, A50.9), A51-A53, A54 (A54.0-A54.6, A54.8, A54.9), A56 (A56.0-	0,5	3,6	0,0	9,0	0,14	

A56.4, A56.8) 10 000 gyv.						
Savivaldybei pavaldžių stacionarines ASP paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientų pasitenkinimo lygis	18,54	nėra	nėra	nėra	nėra	nėra
4.3 uždavinys – pagerinti motinos ir vaiko sveikatą						
Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių	0,0	4,2	0,0	14,9	0,0	
2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepijimo apimtys, proc.	87,2	94,2	87,2	100	0,93	
1 metų amžiaus vaikų DTP (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos skiepijimo apimtys (3 dozės), proc.	91,08	93,5	81,7	100	0,97	
Tikslinės populiacijos (6– 14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių	28,04	20,0	6,9	64,8	1,40	

dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, proc.						
Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas	2,5	3,4	1,1	8,3	0,73	
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyv.	0,0	5,8	0,0	17,3	0,0	
4.4 uždavinys – stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę						
Standartizuoto mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) rodiklis 100 000 gyv.	894,1	831,5	687,5	1160,5	0,76	
Standartizuoto mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyv.	259,8	287,9	233,1	357,1	0,90	
Standartizuoto mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyv.	346,7	202,5	123,9	436,3	1,10	
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	36,5	42,6	19,7	71,8	0,86	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio prevencinėje	35,26	48,4	18,2	73,6	0,73	

programoje 2014–2015 m.						
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje 2013–2015 m.	70,0	50,2	31,3	70,0	1,39	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos prevencinėje programoje 2014–2015 m.	54,24	50,4	16,7	71,9	1,08	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupės prevencinėje programoje 2015 m.	53,1	37,4	10,0	54,1	1,42	

Per 2015 metus gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo 1,12 proc. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2015 m. Visagino savivaldybėje gyveno 20249 žmonės. Palyginti su ankstesniais metais gyventojų skaičius mažėja.

Žemiau pateiktoje lentelėje matome Visagino savivaldybės gyventojų skaičius 2016 m. sausio 1 d. ir 2015 m. sausio 1 d., gyventojų skaičiaus pokyčius per metus vienetais ir procentais.

2 lentelė. **Visagino savivaldybės gyventojų skaičius 2016 m. sausio 1 d. ir 2015 m. sausio 1 d., gyventojų skaičiaus pokytis per metus vienetais ir procentais**

Savivaldybė	Gyv. sk. 2016 m.	Gyv. sk. 2015	Pokytis vnt.	Pokytis %
Visagino savivaldybė	19776	20249	-473	-2,34

Šaltinis: *Statistikos departamentas*

Iš 1 lentelės „Visagino savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis“ pateiktų PRS rodiklių reikšmių Visagino sav. palyginimo su atitinkamu Lietuvos vidurkio rodikliu matyti, kad Visagino sav. rodiklis yra geresnis už Lietuvos vidurkį:

- Sergamumas tuberkulioze (A15-A19);
- Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių;
- Šeimoms gydytojų skaičius;
- Sergamumas daugeliui vaistų atsparia tuberkulioze;
- Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis;
- Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių;
- Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas;
- Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius;
- Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių;
- Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos prevencinėje;
- Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupės prevencinėje.
- Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais;
- Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais.

10 rodiklių reikšmių patenka į prasčiausių savivaldybių kvintilių grupę (raudonoji zona), t. y. Visagino sav. rodiklis yra prastesnis už Lietuvos rodiklį:

- Išvengiamas mirtingumas (proc.);
- Mokyklinio amžiaus vaikai, nesimokantys mokykloje;
- Gyventojų skaičiaus pokytis;
- Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių;
- Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužeistų dėl nelaimingo atsitikimo darbe, skaičius;

- Standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinių paskendimų;
- Standartizuotas mirtingumas dėl priešasčių, susijusių su narkotikų vartojimu;
- Standartizuotas mirtingumas dėl priešasčių, susijusių su alkoholio vartojimu;
- Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyv.;
- 1 metų amžiaus vaikų DTP (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.

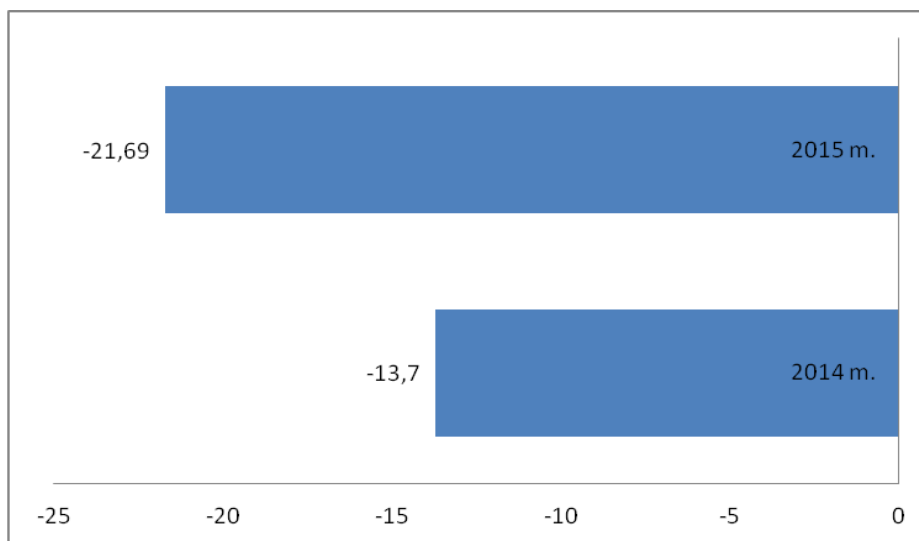
Kiti rodikliai patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (**geltonoji zona**), tačiau į juos taip pat reikėtų atkreipti dėmesį.

2. SPECIALIOJI DALIS

2.1. Atrinktų rodiklių speciali analizė ir interpretavimas

Siekiant įgyvendinti LSP tikslo **„Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį“** uždavinį „Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą“ Visagino savivaldybėje reikia sudaryti visas sąlygas, kad kuo mažiau žmonių emigruotų į kitas šalis, bei skatinti gimstamumą.

2.1.1 Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv. 2015 m.

1 pav. Visagino savivaldybės gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv. 2014–2015 m.

Šaltinis: *Higienos instituto Sveikatos informacijos centras*

1 pav. Visagino savivaldybės gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv. 2014–2015 m. matome, jog Visagino savivaldybėje 2014 metais gyventojų skaičiaus pokytis buvo -13,7, o 2015 metais -21,69. Pastebime, kad kiekvienais metais žmonių skaičius tik mažėja.

Gyventojų skaičius, tai yra išvestinis demografinių procesų rodiklis (gimstamumo, mirtingumo bei migracijos). Lietuvoje 2015 m. gyventojų skaičius sumažėjo vidutinškai 11 asmenų 1000 gyv. Savivaldybėse gyventojų skaičius kito nevienodai. Dauguma savivaldybių viršijo Lietuvos vidurkį. Labiausiai gyventojų skaičius mažėjo Visagino savivaldybėje –21 asmuo 1000 gyv. Dėl to Visaginas Lietuvos vidurkį viršija net du kartus, o didesnėse savivaldybėse šis pokytis

yra daug mažesnis.

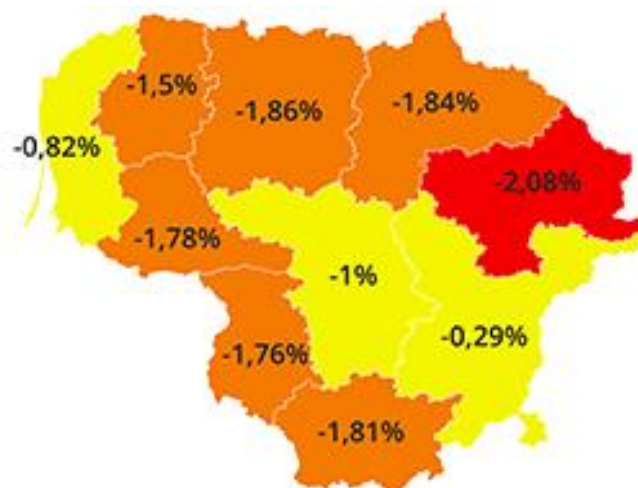
Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo ir Ignalinos atominės elektrinės uždarymo padidėjo emigracija. Remiantis Lietuvos statistikos departamento naujausiais duomenimis 2015 metais iš Lietuvos emigravo 46,5 proc. žmonių (25,5 tūkst. vyrų ir 21 tūkst. moterų). Taip pat žmonių skaičiaus mažėjimui įtakos turėjo ir migracija šalies viduje, t.y. šiek tiek daugiau migravo iš kaimo į miestą nei atvirkščiai – iš miesto į kaimą dėl didesnių galimybių studijuoti bei dirbti. 3 lentelėje matome, jog Visagine nuo 1989 m. iki 2015 m. gyventojų sumažėjo net -37,90 proc.

3 lentelė. **Visagino gyventojų skaičiaus pokytis nuo 1989 m. iki 2015 m., pokytis vnt. ir procentais**

Savivaldybė	Gyv. sk. 1989 m.	Gyv. sk. 2015	Pokytis vnt.	Pokytis %
Visagino savivaldybė	32438	20144	-12294	-37,90

Šaltinis: Statistikos departamentas

2 pav. esančiame žemėlapyje matome, kad ir Visagine (pažymėtas raudonai) gyventojų sumažėjo labai ženkliai lyginant su visa Lietuva.

2 pav. Lietuvos gyventojų skaičiaus pokytis (%) 2015 m. sausio 1 d. iki 2016 m. sausio 1 d.

Šaltinis: Statistikos departamentas

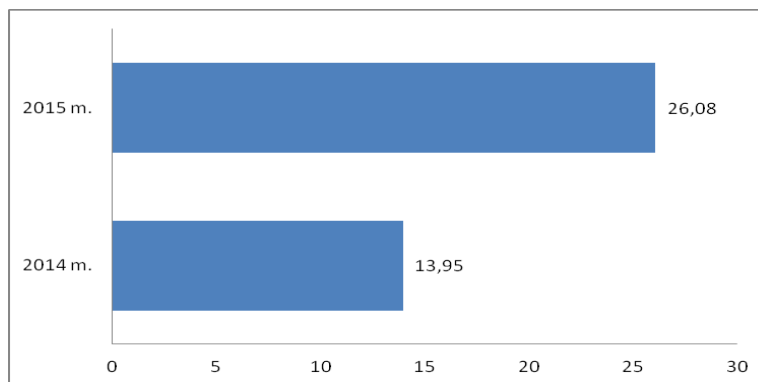
Pagrindinės emigracijos priežastys: geresnis darbas, studijos, geresnės socialinės garantijos. Tokie gyventojų skaičiaus kaitos rodikliai kelia nemažai demografinių problemų: mažėja darbingo amžiaus žmonių, mažėja santuokų.

Siekiant įgyvendinti LSP tikslo „**Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą**“ uždavinius Visagino savivaldybėje, būtina atkreipti dėmesį net į 4 rodiklius.

Uždavinio „Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą“.

2.1.2. Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu

(F11, F12, F14, F15, F16, F19, X41, X42, X61, X62, Y11, Y12), 100 000 gyv.

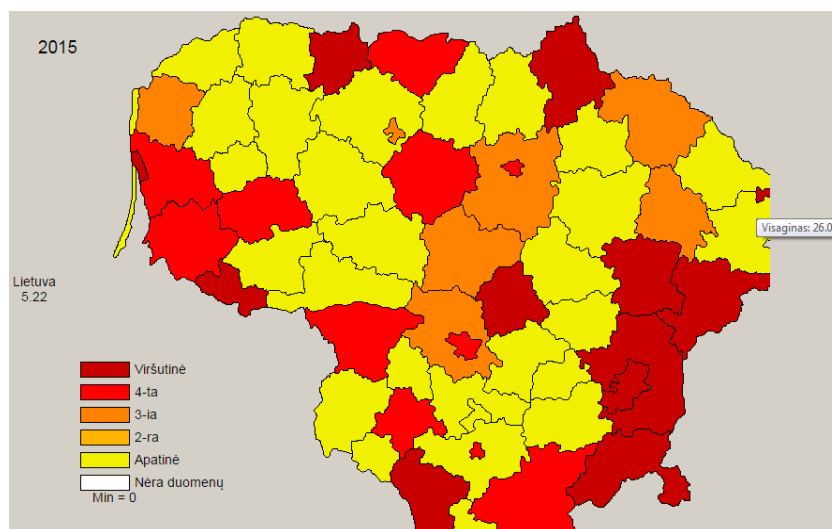

3 pav. Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, 100 000 gyv. Visagino savivaldybėje 2014–2015 m.

Šaltinis: *Higienos instituto Sveikatos informacijos centras*

3 pav. matome, kad 2014 m. Visagino rodiklis buvo 13,95, o 2015 m. ženkliai padidėjęs ir siekia 26,08. Lietuvoje dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo 2015 m. mirė 149 asmenys, t. y. 42 asmenimis daugiau nei 2014 m.

Visagino savivaldybėje yra vienas iš didžiausių standartizuoto mirtingumo rodiklių dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu visoje Lietuvoje. Rodiklio santykis Lietuvos vidurki viršija daugiau nei 3 kartus.

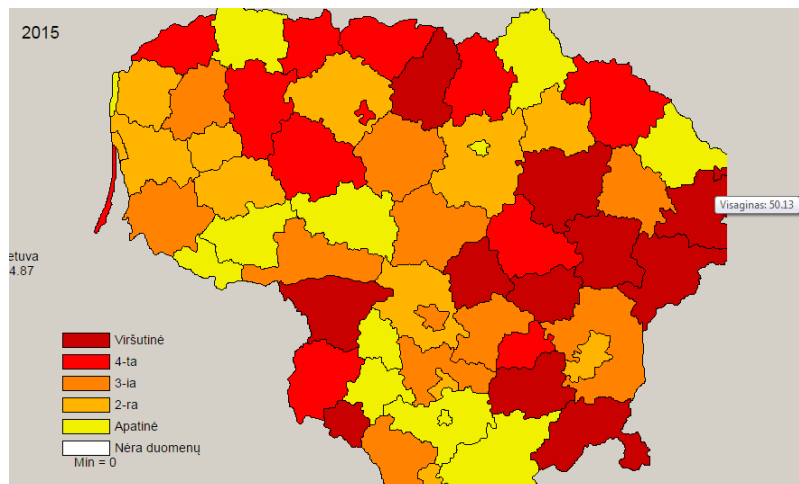
4 pav. Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu 100 000 gyv.

Šaltinis: *Higienos instituto Sveikatos informacijos centras*

Didžiausi standartizuoto mirtingumo rodikliai buvo pietrytinėje šalies dalyje (4 pav.). Tuo metu 30 savivaldybių per visus metus dėl minėtų priežasčių nebuvo nė vieno mirties atvejo.

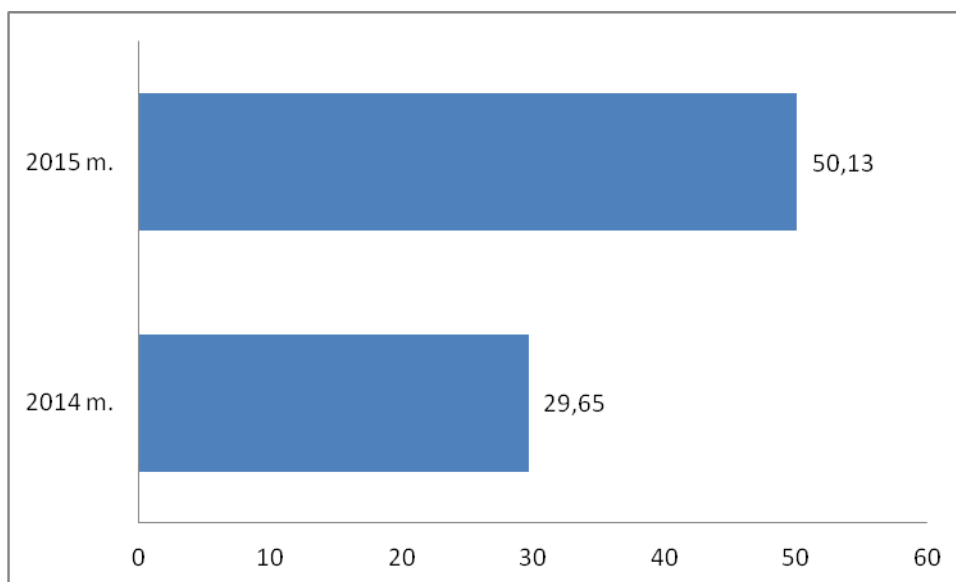
2.1.3 Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15), 100 000 gyv.

Alkoholio vartojimas sukelia sunkias socialines pasekmes bei sveikatos sutrikimus, kurie gali lemti mirtį. Tai skrandžio, kepenų bei kasos ligos, atsitiktiniai ir tyčiniai apsinuodijimai, vaisiaus ir naujagimio patologijos, psichikos ir elgesio sutrikimai, epilepsiniai sindromai, polineuropatijos, miopatijos ir kt. Standartizuotas mirtingumo rodiklis dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, buvo didesnis rytinėje Lietuvos dalyje (žiūrėti 5 pav.).

5 pav. Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, 100 000 gyv. Šaltinis: *Higienos instituto Sveikatos informacijos centras*

Kaip matome žemiau pateiktame 6 pav., 2014 metais Visagino savivaldybės rodiklis siekė – 29,65, o jau 2015 metais pakilo iki 50,13. Reikia imtis visų įmanomų būdų, jog Visagino gyventojai mažiau vartotų alkoholinių gėrimų, išmoktų švęsti šventes be alkoholio, ir tokiu būdu rodytų gerą pavyzdį vaikams ir aplinkiniams.

6 pav. Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, 100 000 gyventojų Visagine 2014–2015 m.

Šaltinis: *Higienos instituto Sveikatos informacijos centras*

4 lentelė. Lietuvoje legalių alkoholinių gėrimų suvartojimas, tenkantis vienam gyventojui ir vienam 15 metų ir vyresniam gyventojui, nuo 2003 m. iki 2015 m.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Legalių gėrimų suvartojimas litrais vienam gyventojui, absoliutaus alkoholio	9,3	10,1	10,4	11,1	11,7	11,8	11,1	11,5 **	12,5 **	12,6 **	12,4 **	12,1 **	12,0 *
Legalių gėrimų suvartojimas litrais vienam 15 m. ir vyresniam gyventojui, absoliutaus alkoholio	11,3	12,2	12,5	13,2	13,9	13,9	13,1	13,5 **	14,7 **	14,7 **	14,5 **	14,2 **	14,0 *

Šaltinis: Statistikos departamentas

Duomenų paaiškinimas:

** - tai patikslinti ir perskaičiuoti duomenys;

*- tai išankstiniai duomenys.

Kaip matome iš 4-toje lentelėje pateiktų duomenų, bėgant metams Lietuvoje statistika, susijusi su alkoholio vartojimu, beveik nekinta. 2015 metais alkoholinių gėrimų vartojimas, tenkantis vienam gyventojui litrais – 12, o asmenims nuo 15 metų ir vyresniems – dviem litrais daugiau nei suaugusiems. 2015 lyginant su 2003 metais vienam asmeniui tenka beveik 3 litrais daugiau absoliutaus alkoholio, nei buvo prieš 12 metų (9,3). Žmonės, kurie nuolat vartoja alkoholį, tampa dirglūs, įkyrūs, agresyviai elgiasi, o moterys tampa nevaisingos. Ši priežastis taip pat yra susijusi su gyventojų skaičiaus pokyčiu Visagine ir turi įtakos mažam gimstamumui bei dideliame mirtingumui nuo alkoholio, tabako ir narkotikų sukeltų padarinių.

Legalių alkoholinių gėrimų suvartojimas, tenkantis vienam gyventojui, pateikiamas tik Lietuvos mastu, o kiek suvartojama alkoholinių gėrimų Visagino savivaldybėje (arba bet kurioje kitoje savivaldybėje), Lietuvos statistikos departamentas duomenų neteikia.

Pagal mirties priežastį (TLK-10-AM) atsitiktiniai apsinuodijimai alkoholiu (X45) Visagino savivaldybėje 2015 m. buvo registruoti 4 (3 vyrai ir 1 moteris). Iš viso Lietuvoje atsitiktinai apsinuodijo alkoholiu (X45) ir mirė 253 asmenys (191 vyras ir 62 moterys).

Mirusieji pagal piktybinių navikų lokalizaciją Visagine 2015 m. – skrandžio (C16) – 7 asmenys, trachėjos-plaučių (C33-C34) – 10 asmenų, krūties (C50) – 7 asmenys, gimdos kaklelio (C54-55) – 1 asmuo, priešinės liaukos (C61) – 2 asmenys, šlapimo pūslės (C67) – 1 asmuo, o nuo

limfinio, kraujodaros ir giminingų audinių (C81-C96) mirė 6 asmenys (šaltinis: *Higienos institutas Sveikatos informacijos centras*).

3. Visagino mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimas

2016 metais visose Visagino mokyklose vyko mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimas. Savivaldybėje dalyvavo 469 mokiniai. Tiriamieji – visi 5, 7 ir 9 klasių mokiniai. Iš viso tyrime dalyvavo 58 iš 60 savivaldybių, iš kurių buvo apklausti 38 039 mokiniai.

1. Sveikatos vertinimas ir laimingumas

Atlikus tyrimą galima teigti, kad tiriamieji Visagino mokyklų vaikai, kurie jaučiasi laimingi arba labai laimingi galvodami apie savo dabartinį gyvenimą, sudarė 87,2 proc. Palyginę su Lietuvos vidurkiu, kuris sudaro 85,5 proc., matome, kad Visagino vaikai yra laimingesni. Vaikai, vertinantys savo sveikatą puikiai arba gerai, sudarė 87,0 proc., o Lietuvos vidurkis buvo 3 proc. mažesnis – tai yra 84,0 proc.

2. Sveikatos elgsena

2.1. Fizinis aktyvumas ir pasyvus laisvalaikis

Mokyklinio amžiaus vaikai (toliau – vaikai), kurie ne pamokų metu kasdien sportuoja apie 60 min. ir ilgiau, Visagine sudarė 10,9 proc., Lietuvos vidurkis – 9,6 proc. Tai rodo, kad Visagino vaikai daugiau sportuoja lyginant su visa Lietuva, nors procentai iš tiesų žemi.

Vaikai, kurie vidutiniškai 4 val. ir daugiau per dieną žiūri televizorių, sudarė – 26,1 proc., Lietuvos vidurkis – 18,6 proc. Tai rodo, kad Visagine gyvenantys vaikai per ilgai žiūri televizorių.

2.2. Mitybos įpročiai ir burnos higiena

Vaikai, kurie kasdien valgo pusryčius, sudarė beveik pusę apklaustųjų, tai yra 48,4 proc., o palyginimas su Lietuvos vidurkiu 46,5 proc. rodo, kad Visagino mokiniai dažniau pusryčiauja.

Vaikai, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius, sudarė 41,0 proc., o Lietuvos vidurkis – 37,4 proc., tai rodo, kad Visagino vaikai žymiai daugiau vartoja vaisių nei kitose savivaldybėse.

Vaikai, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves, sudarė 44,3 proc., o Lietuvos vidurkis vėlgi mažesnis – 35,1 proc. Matome, kad vaisių ir daržovių Visagino mokiniai suvartoja žymiai daugiau lyginant su kitomis savivaldybėmis.

Vaikai, kurie valosi dantis šepetėliu ir pasta daugiau nei kartą per dieną, sudarė daugiau nei pusę mokinių – 53,5 proc., o lyginant su Lietuvos vidurkiu – 55,3 proc., tai yra beveik tiek pat, kaip ir daugumoje savivaldybių.

3. Rizikingas elgesys

Vaikai, kurie per 12 paskutinių mėnesių bent kartą rūkė tabako gaminius, Visagino mokyklose sudarė 11,4 proc., o Lietuvos vidurkis buvo didesnis, tai yra 15,4 proc. Tai rodo, jog Visagino mokiniai rūko mažiau nei kitų savivaldybių mokiniai.

Vaikai, kurie per 12 paskutinių mėnesių bent kartą rūkė elektronines cigaretes, Visagino

mokyklose sudarė 10,1 proc., o Lietuvos vidurkis – 13,2 proc. Visaginas vėl išlieka tarp geriausių savivaldybių. Blogiausi rodikliai yra Birštono savivaldybėje – 23,4 proc. mokinių rūkė elektronines cigaretes.

Vaikai, kurie per 30 paskutinių dienų rūkė tabako gaminius, sudarė 7,9 proc., toks pats yra ir Lietuvos vidurkis, o elektronines cigaretes – 4,6 proc., Lietuvos vidurkis didesnis – 7,4 proc.

3.2. Alkoholio vartojimas

Vaikai, kurie per paskutinius 12 mėnesių vartojo alkoholinius gėrimus, Visagino mokyklose sudarė 28,3 proc., o Lietuvos vidurkis – 27,0 proc. Tai rodo, jog Visagine alokoholinių gėrimų vartojimas yra rimta problema, nes jau 11,4 proc. 5 klasių mokinių vartojo alkoholinius gėrimus, o 9 klasės – net pusė apklaustųjų vartojo alkoholį. Bet ir šie rodikliai lyginant su kitomis savivaldybėmis nėra blogiausi Lietuvoje. Rietavo savivaldybės mokiniai sudarė net 39,9 proc., o iš jų 9 klasės moksleiviai, vartoję alkoholį per 12 mėn., sudarė net 72 proc. visų apklaustųjų.

Vaikai, kurie per paskutines 30 dienų vartojo alkoholinius gėrimus, Visagino mokyklose sudarė 18,2 proc., o palyginimas su Lietuvos vidurkiu – 14,1 proc. rodo, kad Visagine vaikai daugiau vartojo alkoholinių gėrimų per paskutines 30 dienų.

3.3. Marihuanos (kanapės, „žolės“) bei kitų narkotinių medžiagų vartojimas

Vaikai, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo marihuaną ar hašišą (kanapes, „žolę“), Visagino mokyklose sudarė 0,8 proc., o Lietuvos vidurkis – 2,9 proc. Blogiausi rodikliai buvo Jonavos savivaldybėje ir sudarė 5,8 proc. Visagino mokiniai lieka tarp mažiausiai narkotinių medžiagų vartojančių mokinių Lietuvoje.

Vaikai, kurie per paskutines 30 dienų vartojo marihuaną ar hašišą (kanapes, „žolę“), sudarė 0,8 proc., Lietuvos vidurkis 1,7 proc. Tai rodo, kad esame tarp mažiausiai vartojančių.

Vaikai, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo narkotikus, išskyrus marihuaną ar hašišą (kanapes, „žolę“), sudarė 0,5 proc., o Lietuvos vidurkis – 1,2 proc.

Vaikai, kurie per paskutines 30 dienų vartojo narkotikus, išskyrus marihuaną ar hašišą (kanapes, „žolę“), sudarė 0,6 proc., palyginus su Lietuvos vidurkiu 1,0 proc.

3.4. Atšvaitų tamsiu paros metu, saugos diržų automobilyje naudojimas

Vaikai, kurie visada tamsiuoju paros metu nešiojo atšvaitus, sudarė 25,8 proc., o Lietuvos vidurkis – 27,1 proc. Tai rodo, kad Lietuvoje iš 100 proc. visų savivaldybių apklaustų vaikų tik maža dalis vaikų visada nešioja atšvaitus tamsiu paros metu.

Vaikai, kurie visada segėjo saugos diržą važiuodami automobilyje, sudarė 73,1 proc., o Lietuvos vidurkis – 74,2 proc. Tai rodo, kad 26,9 proc. Visagino mokinių važiuodami automobiliuose nesegi saugos diržų. Džiugu, jog didžioji dalis vaikų saugiai važiuoja automobiliais kartu su savo tėveliais.

3.5. Patyčios

Vaikai, iš kurių tyčiojosi per paskutinius du mėnesius, Visagine sudarė 43,2 proc., ir šiek tiek viršijo Lietuvos vidurkį – 41,0 proc. Lyginant su kitomis savivaldybėmis Visaginas mažai kuo skiriasi nuo kitų savivaldybių.

Vaikai, kurie patys tyčiojosi per paskutinius du mėnesius, Visagine sudarė – 47,8 proc., o Lietuvos vidurkis 44,3 proc. Tai rodo, jog beveik pusė Visagino mokinių patys tyčiojasi iš kitų vaikų. Kitose savivaldybėse ir rajonuose, tai yra Kaišiadorių raj., Neringos sav., Šalčininkų raj., Varėnos raj., Vilkaviškio raj. tyčiojasi dar daugiau mokinių. Tai yra rimta problema visose Lietuvos mokyklose.

Agresijos užuomazgos dažnai glūdi šeimose. Jei tarp suaugusiųjų vyrauja smurtas, pyktis, pažeminimai, tokie šeimoje augę vaikai ateina į mokyklą su nesąmoningu agresyvumu, nusiteikę su visais peštis.

Išvada. Išnagrinėjus šiuos rodiklius galima teigti, kad Visagino mokyklų 5, 7 ir 9 klasių mokiniai yra vieni iš geriausių Lietuvoje, tai yra jie jaučiasi laimingi galvodami apie savo dabartinį gyvenimą (o tai gyvenime yra labai svarbu), vartoja vaisių ir daržovių daugiau nei kitų savivaldybių vaikai, valgo pusryčius, po pamokų dalis mokinių sportuoja, didesnė dalis mokinių valo dantis daugiau nei kartą per dieną bei važiuodami automobiliais segi saugos diržus.

Blogesni Visagino rodikliai yra tokie pat kaip ir visoje Lietuvoje – tai mokinių alkoholio ir tabako gaminių vartojimas, patyčios, per ilgą televizoriaus žiūrėjimas bei atšvaitų nenešiojimas tamsiu paros metu. Šios išvardintos problemos nėra didžiausios Visagine, jos mažiau ar daugiau yra paplitusios visose Lietuvos mokyklose.

APIBENDRINIMAS

1. Remiantis Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, 2015 m. Visagino savivaldybėje gyveno 20249 gyventojai. Palyginti su 2014 metais Visagino savivaldybėje sumažėjo 386 asmenimis. Gyventojų mažėjimą lemia neigiama migracija ir neigiama natūrali kaita (daugiau miršta nei gimsta). Visagine nuo 1989 m. iki 2015 metų sumažėjo -37,90 % gyventojų.

2. Visagino savivaldybės gyventojų sveikatos būklės ir pagrindinių sveikatą lemiančių veiksnių rodikliai LSP tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste nėra blogiausi. Prasčiausi rodikliai lyginant su visa Lietuva yra LSP tikslo „Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą“, kur Visaginas užima prasčiausią vietą, tai standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų ir alkoholio vartojimu.

3. Visagine lyginant su visa Lietuva didelė tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programoje, – 70,0 proc., širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei atrankos ir prevencijos priemonių programoje 2015 m. – 53,1 proc., o storosios žarnos vėžio ankstyvos diagnostikos prevencinėje programoje 2014–2015 m.

– 54,24 proc. Dėl to Visaginas patenka į žalią zoną, t.y. tarp geriausių Lietuvoje, kurie daugiausiai naudojami nemokamomis prevencinėmis programomis.

5 lentelė. „Šviesoforo“ principu 2014 m. ir 2015 m. palyginimas

2014 m. ir 2015 m. rodikliai, sutampantys pagal spalvas

2014 m.	2015 m.
Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	
Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyv.	
Sergamumas daugeliui vaistų atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje 2013–2015 m.	
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupės prevencinėje programoje 2015 m.	
Mokyklinio amžiaus vaikai, nesimokantys mokykloje, 1000 gyventojų	
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužeistų dėl nelaimingo atsitikimo darbe, skaičius 10000 darbingo amžiaus gyv.	
Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu (F11, F12, F14, F15, F16, F19, X41, X42, X61, X62, Y11, Y12), 100 000 gyv.	
Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15), 100 000 gyv.	
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyv.	
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	
Standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.	
Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyv.	
Ilgalaikio nedarbo lygis (proc.)	
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 vaikų	
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.	

Susižalojimai dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.	
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.	
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyv.	
Standartizuotas mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	
Transporto įvykiuose patirtų traumų skaičius (V00-V99) 100 000 gyv.	
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1000 gyv.	
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	
2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepijimo apimtys, proc.	
1 metų amžiaus vaikų DTP (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos skiepijimo apimtys (3 dozės), proc.	
Standartizuoto mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) rodiklis 100 000 gyv.	
Standartizuoto mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyv.	
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	
Rodikliai, kurie pasikeitė iš 2014 m. į 2015 m. (žali rodikliai tapo geltonais, tai yra vidutiniškais)	Rodikliai, kurie pasikeitė iš 2014 m. į 2015 m. (raudoni rodikliai tapo geltonais arba žaliais, tai yra pagerėjo)
Standartizuotas mirtingumas dėl nukritimų (W00-W19) 100 000 gyv.	Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių
Rodikliai, kurie pasikeitė iš 2014 m. į 2015 m. (žali arba geltoni rodikliai tapo raudonais, tai yra pablogėjo)	Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyv.
Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv.	Tikslinės populiacijos dalis (6-14 m.) dalis, dalyvavusi krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje proc.
Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01-Y98) 100 000 gyv.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio prevencinėje programoje 2013–2015 m.

Standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinių paskendimų (W65-W74) 100 000 gyv.	Rodikliai, kurie pasikeitė iš 2014 m. į 2015 m. (geltoni rodikliai tapo žaliais, tai yra pagerėjo)
	Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis B20-B22, B23 (B23.0-B23.2, B23.8), B24, Z21, A50 (A50.0-A50.7, A50.9), A51-A53, A54 (A54.0-A54.6, A54.8, A54.9), A56 (A56.0-A56.4, A56.8) 10 000 gyv.
	Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas
	Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyv.
	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos prevencinėje programoje 2014–2015 m.

REKOMENDACIJOS

1. Siekiant padidinti (stabilizuoti) Visagino gyventojų skaičių:

- 1.1. sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį (saugi vaikystė, paauglystė, pilnametystė, senatvė);
- 1.2 naujų darbo vietų kūrimas Visagino gyventojams. Siekti, kad kuo daugiau jaunimo pasiliktų savo gimtinėje;
- 1.3. daugiau dėmesio skirti šeimoms su mažais vaikais, skatinti gimstamumą;
- 1.4. didinti galimybę mokytis ir po mokslų įsidarbinti Visagine;
- 1.5. didinti gyventojų užimtumą, skatinant savanorišką veiklą, kuri suteikia žinių, patirties bei naujų įgūdžių (palengvintų asmenims, neturintiems darbo patirties, įsidarbinimo galimybes);
- 1.6. sudaryti sąlygas grįžti emigrantams ir pritraukti iš kitų Lietuvos miestų žmones į Visaginą (ypač šeimas su mažais vaikais bei jaunimą).

2. Siekiant sumažinti mirtingumą dėl narkotikų ir alkoholio vartojimo būtina:

- 2.1. informuoti visuomenę, ypač jaunimą, apie psichoaktyviųjų medžiagų daromą žalą sveikatai ir aplinkai, norinčius atsisakyti žalingų įpročių nusiųsti pas specialistus;
- 2.2. vykdant psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją organizuoti šviečiamąją veiklą (akcijos, seminarai, konferencijos, paskaitos, informacijos sklaida), taip pat svarbu užtikrinti vaikų ir jaunimo užimtumą, aktyvų laisvalaikio praleidimą, skatinti tėvus daugiau laiko praleisti kartu su vaikais;
- 2.3. užtikrinti, kad būtų laikomasi egzistuojančių psichoaktyviųjų medžiagų

įsigijimą/laikymą ribojančių įstatymų;

2.4. skirti didesnę dėmesį ne tik šviečiamajai veiklai (seminarų, paskaitų organizavimas, informacinių leidinių parengimas), bet ir kitoms veiksmingoms prevencinės veiklos rūšims, ypač toms, kurių pagrindu užtikrinamas vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų užimtumas ir laisvalaikis;

2.5. vykdyti pozityvios socialinės reklamos ir mokslu pagrįstos informacijos sklaidą per visuomenės informavimo priemones, mažinti neigiamos informacijos poveikį visuomenės sveikatai;

2.6. skatinti Visagino savivaldybės bendruomenę švęsti šventes be alkoholio;

2.7. aktyviai vykdyti nusikalstamų veikų prevenciją, kontroliuoti, kad būtų paisoma draudimo rūkyti tose vietose, kuriose draudžiama (prie ugdymo ir gydymo įstaigų);

2.8. teikti konsultacijas asmenims, norintiems atsisakyti alkoholio;

2.9. teikti informacinę pagalbą tėvams, siekiantiems formuoti teisingą vaikų požiūrį į alkoholio vartojimą.
